

Q&A's over PAS

Inhoud

Actualiteiten	1
Veelgestelde vragen n.a.v. de uitspraak van de Raad van State.....	2
Inventarisatie van projecten	3
Proces	4
AERIUS Calculator.....	5
Toestemmingsverlening	6
Over stikstof	6

Actualiteiten

A. Welke projecten krijgen voorrang als de toestemmingverlening op basis van de Wet Natuurbescherming weer op gang komt?

Het adviescollege van Remkes is gevraagd een afwegingskader ontwikkelen waarmee toestemmingverlening kan worden hervat. Op dit moment is geen prioritering voorzien. Daarbij wil het kabinet er op inzetten dat projecten die op de lange termijn een gunstig effect hebben op de stikstofdepositie (zoals de bouw van windmolens, al dan niet op zee en het energieneutraal maken van woonwijken) uitgevoerd kunnen worden, ondanks dat er op korte termijn sprake is van een kleine tijdelijke uitstoot.

B. Wanneer gaat de politiek hier over beslissen?

Het adviescollege van Remkes komt eind september met een korte termijnadvies. Hierin staat een advies over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder de toestemmingverlening op korte termijn weer opgepakt kan worden voor ontwikkelingen die stikstofdepositie veroorzaken op Natura2000-gebieden. Na dit advies is het aan de interbestuurlijke partners om op basis hiervan de nieuwe beleidskaders voor toestemmingverlening vast te stellen. Dit wordt in de ministerraad en de gedeputeerde staten vastgesteld. Na vaststelling hiervan wordt de Kamer zo spoedig mogelijk geïnformeerd.

Het adviescollege van Remkes gaat ook aan de slag voor een toekomstvisie/lange termijnadvies op stikstof. Daarbij wordt de gedachte meegenomen of een integrale aanpak

voor schadelijke emissies meerwaarde op kan leveren. Dit advies wordt in het voorjaar van 2020 verwacht.

Veelgestelde vragen n.a.v. de uitspraak van de Raad van State

A. Wat is de conclusie van de uitspraak?

Het Programma Aanpak Stikstof (PAS) mag niet als basis voor toestemming voor activiteiten waar stikstof bij vrijkomt, worden gebruikt. Op basis van het PAS werd vooruitlopend op toekomstige positieve gevolgen van maatregelen voor beschermde natuurgebieden, alvast toestemming gegeven voor activiteiten die mogelijk schadelijk zijn voor die gebieden. Zo'n toestemming 'vooraf' mag niet.

B. Zijn alle in procedure zijnde vergunningaanvragen op basis van het PAS afgewezen? Zo niet, kunnen initiatiefnemers daardoor aanspraak maken op schadevergoeding vanwege vertraging?

Ja, vergunningaanvragen die op basis van het PAS zijn gedaan en die nog niet waren afgerond zijn afgewezen, of er is om extra informatie gevraagd om te beoordelen of er wel vergund kan worden. De verantwoordelijkheid en het risico ligt bij de initiatiefnemer van een activiteit.

C. Waar kan ik de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State vinden?

Bekijk [hier](#) de publiekssamenvatting en de volledige tekst van de twee uitspraken van 29 mei 2019.

D. Waar kan ik een korte toelichting vinden op de uitspraak?

De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft een korte [videotoelichting](#) gemaakt.

E. Wat was de reactie van LNV op de uitspraak van de RvS?

Op 29 mei is direct door minister Schouten van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit een [brief](#) aan de Tweede Kamer gestuurd. Op 11 juni is in een [tweede brief](#) een nadere reactie gegeven op de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Op 12 juli 2019 heeft de minister een brief gestuurd over [de instelling van het adviescollege Stikstofproblematiek](#) onder leiding van Remkes.

Inventarisatie van projecten

A. Hoe compleet is deze lijst?

De inventarisatielijsten met projecten van de rijksoverheid en gemeenten/provincies zijn schattingen van het aantal projecten dat beïnvloed wordt door de uitspraak van de Raad van State. De lijst is een momentopname en zal voortdurend in ontwikkeling blijven.

B. Waar staan de projecten per gemeenten en provincie?

De lijst met projecten per gemeente/provincie worden door gemeenten/provincies zelf gepubliceerd.

C. Gaan alle projecten op de inventarisatielijst niet door?

Mogelijke gevolgen kunnen uiteenlopen van vertraging in besluitvorming en/of realisatie, hogere kosten voor onderzoek, het treffen van extra maatregelen, een andere wijze van uitvoering van het project tot het geen doorgang meer kunnen vinden van een project. Het is dus onwaarschijnlijk dat al deze projecten niet door zullen gaan.

D. Hoeveel projecten gaan wél door?

Alle economische activiteiten die geen extra stikstof produceren gaan 'gewoon' door. De Raad van State heeft ook geoordeeld dat activiteiten die een onherroepelijke vergunning hebben door kunnen gaan.

E. Wat moeten 'projecteigenaren' doen als zij op de inventarisatielijst staan?

Geadviseerd wordt om te beschouwen hoeveel stikstofdepositie wordt veroorzaakt op basis van AERIUS Calculator. Afhankelijk van de uitkomst, kan worden gezien welke mogelijkheden er zijn voor vergunningverlening (indien nodig).

F. Kunnen initiatiefnemers gebruik maken van intern salderen zoals de RvS aangeeft? Zo niet, waarom niet (antwoord mag niet zijn "we moeten wachten op rekenmodel")

Met de release van de rekentool is het weer mogelijk om vergunningen aan te vragen op grond van intern salderen. Over de te hanteren beleidsregels voor de toestemmingverlening bij intern salderen zal op basis van het te ontvangen advies van het Adviescollege van Remkes uiterlijk in oktober afspraken worden gemaakt tussen de bevoegde gezagen. Uitgangspunt hierbij is dat er in elk geval geen toename van de feitelijke depositie plaats vindt.

Proces

A. Welke partijen zijn betrokken bij het vinden van een oplossing?

Voor een goede afstemming werken de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie, Economische Zaken & Klimaat en Infrastructuur en Waterstaat samen met de Unie van Waterschappen, het Interprovinciaal Overleg en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

B. Wat is er in de zomer voor werk verricht?

Afgelopen zomer is er door de verschillende organisaties gewerkt om stappen te zetten in de aanpak van het vraagstuk rond de stikstofproblematiek. Daarbij bieden wettelijke oplossingen op nationaal niveau geen perspectief op de korte termijn, aangezien het stikstofbeleid gebaseerd is op de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn. Dit alles maakt duidelijk dat het oplossen van het stikstofprobleem fundamentele keuzes vergt. Ook is in de zomer een nieuw programma opgericht voor de aanpak stikstof.

C. Wat doet het adviescollege Stikstofproblematiek?

Het adviescollege Stikstofproblematiek (onder leiding van Remkes) is gevraagd te adviseren over de wijze waarop en de voorwaarden waaronder op korte termijn toestemming kan worden verleend voor activiteiten die stikstofdepositie veroorzaken op Natura 2000-gebieden en legalisering kan plaatsvinden van ontwikkelingen die zijn gerealiseerd op basis van de vrijstellingen die waren verbonden aan het PAS.. Zodra het advies bij het kabinet en de overige partners ligt (uiterlijk in week 39), zullen de partners een standpunt innemen en hierover zo spoedig mogelijk communiceren.

Voor de langere termijn werkt het college aan een advies omtrent het ontwikkelen van een nieuwe aanpak voor stikstof. Daarbij wordt de gedachte meegenomen of een algehele aanpak voor schadelijke emissies meerwaarde op kan leveren. Dit advies wordt in het voorjaar van 2020 verwacht.

AERIUS Calculator

A. Wat is AERIUS Calculator?

[AERIUS](#) is een instrumentarium waarmee de uitstoot van stikstof en de neerslag daarvan op Natura 2000-gebieden wordt berekend. Op 16 september 2019 komt een nieuwe versie van de AERIUS Calculator beschikbaar. AERIUS Calculator is het onderdeel van AERIUS waarmee de stikstofdepositie van bronnen en activiteiten bepaald kan worden

B. Waarom is AERIUS Calculator aangepast na de uitspraak van de Raad van State?

De vorige versie van AERIUS Calculator, 2016L, was gebaseerd op het PAS. De afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State heeft geconcludeerd het PAS niet gebruikt mag worden als basis voor toestemmingverlening. Om die reden moest ook AERIUS Calculator aangepast worden. Alle PAS-gerelateerde elementen zijn verwijderd uit AERIUS Calculator. Daarnaast is het model op onderdelen geactualiseerd en gebruiksvriendelijker gemaakt.

C. Waar vind ik informatie over de wijzigingen in deze versie van Calculator?

In de release notes die zijn gepubliceerd bij het beschikbaar stellen van Calculator 2019, staat de technische beschrijving van alle aanpassingen ten opzichte van voorgaande versie en het toepassingsbereik van Calculator 2016L.

D. Voor welke situaties is deze versie van Calculator geschikt?

Deze versie van AERIUS Calculator kent een beperking van het toepassingsbereik als gevolg van de uitspraak van de Raad van Staten. Deze Calculator versie is geschikt voor het berekenen van stikstofuitstoot van alle bronnen, behalve:

- Emissiebronnen waarbij sprake is van een mechanische ventilatie en een verticale uitstroom van de emissies, en waarbij de warmte-inhoud van de emissie gering is. Dit zijn onder meer stallen met een ammoniakwaster of een andere vorm van verticale mechanische ventilatie. Bij deze bronnen kan de pluimstijging door impuls (uittreedsnelheid) maatgevend zijn ten opzichte van de thermische pluimstijging.
- Emissiebronnen op of nabij vrijstaande gebouwen waarvan de schoorsteenhoogte minder is dan 2.5 maal de maximale hoogte van het relevante gebouw en waarvoor de depositiebijdrage wordt berekend op een rekenpunt binnen 3 kilometer afstand van de emissiebron.

Zodra een nieuwe versie beschikbaar is, wordt u daarover geïnformeerd. Zie voor de volledige (technische) uitleg het stuk 'toepassingsbereik' [[link](#)].

E. Wanneer wordt het toepassingsbereik van AERIUS Calculator uitgebreid?

De duur van de beperking in het toepassingsbereik is beperkt, omdat in het eerste kwartaal van 2020 een uitbreiding van AERIUS Calculator komt. Zodra een planning voor de release beschikbaar is, zal deze op deze plaats worden gedeeld.

Toestemmingsverlening

A. Kan ik met de AERIUS calculator berekenen of ik een vergunning nodig heb?

Met AERIUS calculator is het weer mogelijk om de stikstofdepositie te berekenen. Met de release van de rekentool is het weer mogelijk om vergunningen aan te vragen op grond van intern salderen. Over de te hanteren beleidsregels voor de toestemmingverlening bij intern salderen zal op basis van het te ontvangen advies van het Adviescollege van Remkes, uiterlijk begin oktober of zoveel eerder als mogelijk afspraken worden gemaakt tussen de bevoegde gezagen.

Uitgangspunt hierbij is dat er in elk geval geen toename van de feitelijke depositie plaats vindt. Voor extern salderen en de ADC-toets geldt dat de bevoegde gezagen hebben afgesproken dat er tijdelijk geen toestemming wordt verleend voor nieuwe plannen en projecten op grond van de Wet natuurbescherming.

B. Kan ik een toestemmingsbesluit/ vergunning aanvragen?

Ja, als Aeries live is kunnen er weer vergunningen worden aangevraagd.

Voor extern salderen en de ADC-toets geldt dat de bevoegde gezagen hebben afgesproken dat er tijdelijk geen toestemming wordt verleend voor nieuwe plannen en projecten op grond van de Wet natuurbescherming. Het advies is dan ook om nog geen aanvraag in te dienen in die gevallen.

Over stikstof

A. Wat is stikstofdepositie?

Met stikstofdepositie bedoelen we het neerslaan van ammoniak en stikstofoxiden in natuurgebieden. Deze vormen van stikstof komen in de lucht bij diverse activiteiten. Zo wordt bij landbouw stikstof uitgestoten in de vorm van ammoniak: een kleurloos gas. Dit komt uit mest en kunstmest. Stikstof komt ook voor als stikstofoxide, een stof die wordt uitgestoten door bijvoorbeeld auto's, schepen en industrieën.

B. Is stikstof slecht voor de natuur?

Stikstof is een belangrijke voedingsstof voor planten. Maar te veel stikstof is schadelijk voor verschillende planten en dieren. Bijvoorbeeld voor planten die leven op een voedselarme grond. Als deze planten verdwijnen, kan dat ook slecht zijn voor dieren die in dat gebied leven. Daarnaast leidt stikstof tot verzuring van de bodem.

C. Wat is een stikstofgevoelig habitatype en wat is overbelasting door stikstof?

Elk habitatype (type natuur) kent een Kritische Depositiewaarde (KDW). De KDW is de grens waarboven het risico bestaat dat de kwaliteit van een habitat significant wordt aangetast door de verzurende en/of vermestende invloed van stikstofdepositie. Een habitatype wordt als stikstofgevoelig aangemerkt als de KDW lager is dan 2400 mol per hectare per jaar. Als de daadwerkelijke stikstofdepositie hoger is dan de KDW, spreken we van overbelasting door stikstof.

D. Wat zijn herstelmaatregelen?

Herstelmaatregelen zijn gericht op het herstellen van de natuur van de effecten van de overbelasting door stikstof.

De maatregelen kunnen erop zijn gericht om de stikstof die zich in de loop der jaren in de bodem heeft opgehoopt, versneld te verwijderen door bijvoorbeeld maaien of plaggen. Ze kunnen ook dienen om de algehele toestand van de habitats te verbeteren, zodat ze beter bestand zijn tegen te hoge depositie. Denk aan het weer laten stuiven van duinen of aan hydrologische maatregelen binnen en buiten de gebieden.

De herstelmaatregelen van het PAS zijn allesbehalve vrijblijvend. Uitvoering van de maatregelen is een wettelijke verplichting voor de betrokken overheden. Vanzelfsprekend zijn terrein beherende organisaties en waterschappen zeer nauw betrokken bij het hele traject van opstellen en uitvoeren van de maatregelen.

E. Hoe komt het dat het soms lang duurt voordat herstelmaatregelen worden uitgevoerd?

Er zijn verschillende soorten herstelmaatregelen. Complexe maatregelen, zoals bijvoorbeeld hydrologische maatregelen waarbij de hydrologie (=de studie van het gedrag en de eigenschappen van water in de atmosfeer, op en onder het aardoppervlak) in een gebied wordt hersteld, hebben een looptijd van meerdere jaren en vergen een zorgvuldige afstemming met verschillende partijen. Hierdoor duurt het meerdere jaren voordat deze maatregelen effect hebben in een gebied. Andere maatregelen, bijvoorbeeld plaggen, kennen een veel kortere voorbereidingstijd.

F. Wat is een gebiedsanalyse?

Een gebiedsanalyse beschrijft voor een gebied welke beschermde habitatypes er voorkomen, wat de huidige staat van de natuur is, in hoeverre verwacht wordt dat stikstof

de komende jaren een belasting zal vormen, de keuze van herstelmaatregelen en een ecologisch oordeel over het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen.

G. Wat houdt een ecologisch oordeel in?

Voor elk gebied hebben ecologen een oordeel gegeven over de haalbaarheid van de natuurdoelen: het ecologisch oordeel. Hierbij is uitgegaan van de verwachte ontwikkeling van de stikstofdepositie en een goede uitvoering van de herstelmaatregelen. Voor alle gebieden is een pakket van herstelmaatregelen samengesteld dat gericht is op de kwaliteit van de natuur verbeteren en verslechtering voorkomen.